

Hauge endret UD-dokumenter - overgrepene må frem

KRIGEN

Staten tok krigsbarnas penger

Overskriften hentet fra norsk dagspresse i den senere tid.

REPORTASJE
SIDE 6

Erstatningen til krigsbarna gikk rett i statskassen!

Et interessant tidsbilde fra april 1940

Nedskrevet av Wilhelm Frimann Koren Christie

I dette nummer av ling. Før okkupasjonen Olavsorden.

FOLK OG LAND vil du fylkesfører i fylkesom- Etter nedtegnelsen av finne noen iakttagelser råde 4 - Hedemark. Le- sine iakttagelser i 1940 fra Hamar, Elverum og det det juridiske konto- skrev han følgende be- Oslo i april 1940. ret under regjeringen vitnelse: - For at man

De er nedtegnet av Quisling 1940. Utnevnt kan vite at det jeg her *Wilhelm Frimann Koren* til Riksfullmektig for skriver er tilforlatelig, *Christie* mens han i Norsk Rikskringkasting meddeles at jeg gjør det 1956 lå på Ullevål syke- samme år, hvor det mens jeg ligger meget hus med diagnosen håp- gjaldt å hindre tysk syk på Ullevål sykehus løst kreft. overtakelse av radioson- med diagnosen håpløs dingene, men ble intri- kreft, og med beskjed gert ut av tyskerne. Ble om at jeg ingen sjanse har for å leve. I denne

Hvem var Christie?

Eneste mannlige etter- byfogd i Oslo. har for å leve. I denne kommer av Eidsvold- Satt lenge på Møller- situasjon sier man ikke mannen i 1914 - med gaten 19 - senere Ilebu. noget som ikke er 100% samme fornavn. Presi- Ble helt ødelagt av sant. Jeg vil gjerne ha dent i Norges landssang- fengselsoppholdet. Da skrevet ned dette nu, erforbund. Medlem av han døde ble familien mens jeg er helt klar.

Nasjonale Samling fra nektet gravstein, slik Oslo, 4. oktober 1956 1933. Sammen med sin også andre NS-folk ble W.F.K. Christie (sign.) hustru, Eleanor Kiær, det på Vestre gravlund i Bevitnes: Sigurd Abusdal (sign.) var han nær omgangs- Oslo, og andre steder i Eleanor Christie (sign.) venn av Vidkun Quis- landet. I 1945 fratatt St.

Wilhelm Frimann Christie Koren.

Christies interessante tidsbilde fra april 1940 kan du finne på side 2!

Et interessant tidsbilde fra april dagene 1940

Inntrykk fra Hamar, Elverum og Oslo - nedskrevet av Wilhelm Frimann Koren Christie

Da min hustru og jeg den 9. april 1940, litt før kl. 8 satte radioen på, fikk vi til vår forferdelse høre at tyske krigsskip var på vei til Oslo, oppover fjorden. Jeg satte meg straks i forbindelse med min gode venn, fabrikk-eier Grill Fasting, og avtalte møte litt senere nede på mitt kontor.

Straks jeg hadde spist frokost gikk jeg til kontoret som lå i Festivitetsbygningen i Hamar, samme gård hvor regjeringen og stortinget senere møtte. Like etter gikk en del av regjeringsmedlemmene inn i festivitetsbygningen. Jeg festet meg ved stortingsrepresentant Hambro, Regimentsjefen, oberst Jensen, fløy ustanselig opp og ned i trappen, han virket vimsset og nervøs. Forsvarets militærvogner kjørte frem foran bygningen. Ut av bilene kom bl.a. forsvarsministeren, oberst Ljungberg, med sitt obligate smil, og kommanderende general Laache. Laache var den eneste høyere offiser som var villig til å yte sitt bidrag til å få gjennomført den nye hærordning som viste seg å være fullstendig verdiløs. Som påskjønnelse for dette sitt bidrag ble Laache utnevnt til kommanderende general, - med forbigående av meget dyktige eldre offiserer med høyere grad.

Nå stod kommanderende general Laache der og så oppover inngangstrappen til festiviteten, iført sjakett, gullkjede over maven, stiv hatt, (skalk) og som eneste bevegning; en paraply.

Senere fikk jeg vite grunn til dette særdeles sivile antrekk. Han fylte nemlig 65 år den 9. april 1940, - og benyttet nå dette til å ta farvel med sin stilling og den hær som han hadde undergravd. Dermed sendte han en del kjekke, unge menn direkte i døden, nærmest forsvarsløse.

Etterpå gikk Fasting og jeg

ut i Strandgaten. (Promednaden) Dit kom flere og flere stortingsmenn etterhvert. De virket helt forvirret. De fløy simpelthen frem og tilbake 2-3 kvartaler. Hambro og Mowinkel så meget opptatt ut.

Vi så også advokat Mustad. Den nåværende leder av A/S Union Co. Han bar paraply og frakk på den ene arm og en koffert i den annen. Han virket helt planløs der han gikk og vimset. Omsider forsvant han, formodentlig inn i festiviteten.

Trotzkis venn, Konrad Knudsen, svingte omkring med et par andre. Han virket helt ut av balanse under sin kollosale hatt. Monsen, mannen som kjempet for å få nedlagt vårt forsvar og ivret så sterkt for de «brukne gevær», virket meget engstelig og var blek som et laken. Vi så ikke om han denne dag bar merket med det «brukne gevær», men jeg tviler på om han turde det.

Vi var dypt fortvilet.

Vi orket ikke å se på denne ynke lenger. Jeg gikk opp på mitt kontor i 4. etasje. Etter en stund kom min nærmeste venn fra skoledagene, daværende ekspedisjonssjef Carl Platau. Han så på meg og ristet på hodet: - Dette er jo forferdelig. - Der kunne jeg ikke være lenger, jeg reiste med de andre.

Ja, ja, jeg tenkte på landet vårt, - uten regjering, uten justisdepartement, uten ledere. Stakkars Norge. Men Platau var jo min venn, og helt nedfor. Han så ingen linje å følge.

Jeg tok han med meg hjem, og min kone spurte hva hun kunne gi ham. Han var meget glad over å få en biff med tre speilegg, og han kom seg da så pass at jeg mente han kunne reise hjem. - Hva skal jeg gjøre hjemme? spurte han.

Vi svarte: - Reis ned til Oslo og pass ditt departe-

ment.

Men det turde han ikke. Siden gikk han for å høre på stortingets forhandlinger. Jeg skulle til min gode venn, godseier Nils Berthelsen på Børstad, Hedmarkens største gård. Vi skulle der sette opp hans testamente til fordel for en adoptivsonn. Selv hadde han ikke barn.

Da jeg kom dit var fru Berthelsen opptatt med borddekning. Jeg gikk bort til peisen og forestilte meg for en dame som satt og varmet seg ved et tyribål. Det var fru statsråd Støstad.

En liten stund etter kom fru Berthelsen og fortalte meg at utenriksminister Halvdan Koht og Frihagen befant seg ovenpå.

Hun spurte da fru Støstad om hun kunne tenke seg at hennes datter ville hjelpe til med borddekningen. Det var vanskelig med tjenestehjelp akkurat da. Alle var dradd sin vei, og fru Berthelsen hadde bare en pike til hjelp, bortsett fra kokken. Fru Berthelsens anmodning ble koldt avvist med følgende bemerkning:

- Hu er 'nte vant te å arbe'.

Og fruene ble sittende ved peisen.

Deretter gikk vi til Berthelsens kontor og gjorde testamentet ferdig.

Mens vi satt der, ringte det på kontordøren.

Det var en løytnant som forestilte seg som forlovet med min niese.

Vi snakket en del frem og tilake. Løytnanten fortalte at de hadde ingen ordre fått og visste slett ikke om de skulle slåss eller ikke. Han ventet bare på beskjed. Det var ikke tatt beslutning om noe som helst.

Etter at Berthelsen og jeg var ferdige, stormet plutselig Koht og Frihagen inn.

Begge var fullt påkledd, hadde yttertøyet på.

Berthelsen spurte: - Nei-

men, mine herrer, vil dere forlate meg?

Koht svarte: - Ja, vi må avgårde. Vi har fått beskjed om å gjøre oss i stand til å reise.

Så tok Koht frem sin portemone, rotet i noe småmynt - og ville gjøre opp for seg.

Berthelsen sa: - Alle som er under mitt tak, er alltid mine gjester.

- Jo, jo, tusen takk, da, sa Koht og lukket portemonneen.

Berthelsen: - Ja, ja, vi får håpe vi møtes snart igjen under lysere tider.

Koht var meget nervøs og svarte så å si på gråten: «Ja, la oss håpe det, men hva skal vi gjøre når de ikke vil vite av oss, - når de sparker oss ut.»

Dermed dro de avgårde i bilen.

Vi, Berthelsen og frue og jeg, snakket meget om dette umiddelbart etter deres avreise, og vi kunne ikke forstå det annerledes enn at det Koht siktet til, var at han og hans kolleger var sparket ut av det norske folket.

Senere fikk vi vite at disse herrer var blitt pakket inn i et tog med slukkede laterner som ventet på stasjonen, simpelthen plukket opp den ene etter den andre. Og så dro toget til Elverum uten lys, for nedrullede gardiner.

Ja, så besluttet Fasting og jeg oss til å reise neste dag inn til Oslo for å tale med Quisling. Vi reiste inn med et ordinært tog kl. 14.10 fra Hamar.

Kommet til Eidsvoll, fyltes toget med soldater, ubevæpnede, fulle av godt humør. De var svære til å fortelle. - Ja, så var det ikke annet å gjøre enn å levere riflen fra seg da, og så lo hele kupeen riktig godt.

Da toget satte seg igang, så jeg på frihetsstatuen for 1814 på Eidsvoll stasjon. - Jeg kunne ikke la være å tenke på de menn som den gang klarte å verge landet.

Da jeg kom til Oslo, søkte jeg forbindelse med Quisling, men traff ham først dagen etter, og da jeg tror at det bare var Prytz og jeg som hadde hans fulle fortrolighet, sa jeg likefrem: «Hva mener De med dette?»

Quisling svarte: «Her kommer tyskerne som bevæpnet armé, og vi har ikke en eneste soldat. Hele regjeringen er rømt, og kongen har fulgt med dem, ja til og med noen av ekspedisjonssjefene også. Tyskerne står gjennom sin armé over vårt land som ikke har armé, hverken storting eller regjering. Den eneste som møtte på vegne av det norske folk, var politimesteren i Oslo og en defekt administrasjon.

Stillingen lå åpen for et protektorat som ville bli den værste ulykke for landet. I denne situasjon forelå ikke noen annen mulighet enn å opptre på vegne av en gruppe av det norske folk som ville bli respektert av tyskerne som regjeringsdannende parti. Videre vil jeg gjøre alt jeg kan for å få kongen tilbake til Oslo, og hverken mitt parti eller jeg selv skal stå i veien. Jeg trekker meg tilbake når som helst noen annen har mulighet for - og er egnet til - å forhandle med tyskerne.»

Etter at Quisling hadde trukket seg tilbake 15.4. 1940, sa han til meg: «Jeg var ikke nødt til å gå, men jeg gikk - fordi det så ut til at det var lettere å forhandle med tyskerne når min person ikke står i veien.»

Jeg spurte ham: «Oppgir De hele Deres program også?»

Derpå svarte han alvorlig: «Nå er det først og fremst landet det gjelder, og for det må jeg gjøre alt.»

Det viste seg også at han nedla sin myndighet.

I denne forbindelse vil jeg

Forts. side 8

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør:
KJELL BLICH SCHREINER

Adresse: Postboks 3239 Elisenberg, 0208 Oslo.

Redaktøren treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 160,- (i omslag kr. 200,-, utland kr. 240,-).

Giro: Post 0808.5164504. Blank 6063.0501248

Abonnement (10 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.

Annonser forskuddsbetales med kr. 2,- + m.v.a. pr. spalte mm. Minstepris kr. 100,-

Utgiver: A/S HISTORISK FORLAG
ISBN 0802-9652

LA DE SMÅ BARN KOMME TIL MEG ...

Hvordan er det å vokse opp som krigsbarn?

Hva vet vi egentlig om de flere tusen krigsbarna i Norge og deres skjebne?

Emilia Sommer, (pseudonym) født 1942, faren var tysk, moren norsk, skrev i 1990 en bok, «Tyskerungen». Den kom ut på Gyldendal Norsk Forlag, og vakte berettiget oppsikt.

I boken forteller hun om sin barndom i en kystbygd preget av sterkt tyskerhat.

Det er en rystende beretning om hvordan en livsglad og evnerik jentunge blir mishandlet og isolert - for tilslutt å bli kastet på dør av sine pleieførelde. Hun skriver om skammen, den voksende følelsen av å være annerledes, mindrevendig - om pleiefaren som til alle tider banket henne, for å få ut «den tyske djevel» i kroppen hennes, Klasseforstanderen er ikke stort bedre. I hver geografitime tvinger han henne til å stå mens elevene får en innføring i «alt det fæle tyskerne gjorde under krigen». På eksamensdagen smiler han triumferende og sier at det var sløsing med papir å gi tyskerungen karakterer, for hun kom til å ende på gaten som hore i alle fall.

Vi leser om bygdens folk som forsøker å voldta henne, som torturerer jentungen og brennmerker henne i pannen med et hakekors.

Bortsett fra legen i bygda er det ingen medfølelse å hente noen steder, - hun er en tyskerunge og må godta det.

Hun var ikke alene om det.

Siden den gang er det kommet en god del skilddringer om uhyrlighetene mot krigsbarna, hvor storparten av vårt «prektige» folk deltok, og hvor presteskap og skolen spilte hovedrollene.

Etter en artikkelserie i dagspressen, skrevet av NTB-journalisten Lily Kalvø, ser det nå endelig ut som om det er gått hull på byllen, og en av dem som sterkest har engasjert seg i saken er Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Kåre Willoch. Hans store innsats for krigsbarna i de siste måneder har gitt ham tilnavnet «Krigsbarnas far». Fullt fortjent.

Det samme kan ikke sies om den allmektige Jens Christian Hauge og hans rolle i denne sak. Den er et typisk eksempel på hans makt langt inn i regjeringkretser.

I alle fall den gang Arbeiderpartiet styrte kongeriket Norge.

(se side 6)

Ny reise i Østerled

For fjerde år på rad ruster Oddvar Halbostad seg til å ta oss med på opplevelsereise i Østerled.

Denne gang starter turen den 21 august, og gjennom åtte dager skal vi få med oss storparten av de severdighetene St. Petersburg og forstadene har å by på.

I alt har det vært nærmere 150 deltakere på disse turene, og når vi vet at mange av disse også har meldt seg på til augustreisen er det et godt bevis på topp utbytte.

I St. Petersburg (tidligere Leningrad) skal vi som tidligere treffe russiske venner som er knyttet til Die Versöhnung, og i Krassnoe Sselo vil vi høyst sannsynlig igjen kunne møte landsbybefolkningen under messe i «Den Blå Kirke». Det er et allsidig og innholdsrikt reiseprogram Oddvar Halbostad kan tilby deltakerne, - og kan du tenke deg å være med på opplevelsene bør du allerede nå ta kontakt med ham via Folk og Land. ●

Hei, bergensere:

Kan dere hjelpe?

Saken gjelder Johanne Sørensen.

Den to år gamle jenta ble i 1947 gitt bort av sin mor et par timer før båten med Johannes foreldre og søsken satte kursen mot Hamburg.

Det er Johannes søster, Astrid Sørensen, som av hele sitt hjerte ønsker å finne søsteren som ble igjen i Norge mens den øvrige familien ble sendt til Tyskland.

Johanne ble født i Bergen

16.april 1945 som det tredje barnet i søskenflokket. Det eneste søsteren kan opplyse, er at Johannes pleieførelde skulle bo på Østlandet i nærheten av svenskegrensen.

Kan noen av våre lesere hjelpe med opplysninger slik at vi fikk knyttet forbindelsen med Johanne som nå er 52 år?

Lykkes det ville mange hjerter fryde seg.

Henvendelser - FOLK OG

LAND. ●

Frontkjemperskolen på Kviteseid

I forbindelse med prosjektet «NORGE UNDER OKKUPASJONEN» er det behov for opplysninger om frontkjemperskolen på Kviteseid.

Kjenner du noe til den?

Gikk du der selv, eller kjenner du en eller annen som var elev på skolen?

Prosjektgruppen vil gjerne vite noe nærmere om elevantall, aldersgrupper, fag-

område, skoleår og annet som kan ha interesse.

Send noen ord til FOLK OG LAND som viderefremidler opplysningene. Avsendernavn vil, hvis ønskes, ikke gjøres kjent.

Vi gjør oppmerksom på at det er all grunn til å støtte prosjektet. ●

Tulla Hartmark:

«Gjorde ikke noe galt, ingenting jeg selv ikke kan være bekjent av».

I «Aftenposten» 8. februar finner vi et intervju med okkupasjonstidens kjente og kjære småhirdleder, Tulla Hartmark.

En brennende idealist, tro og pålitelig, - en leder vi trygt kunne overlata barna til.

Journalist Dag Pedersen skriver:

Tulla Hartmark var 19 år da det var fred, det kjønner jeg tyskerne overfalt Norge. En fremdeles ikke, sier hun i dag. En sporty og populær pike på hjemstedet, men vennene vendte henne ryggen da hun i likhet med far og mor gled inn i NS. - At folk var stygge mot oss under krigen, det forstår jeg; men at de kunne bli så grusomme som de ble da

ble vi plutselig rene utskudd; fullstendig nedverdiget, sier hun.

Det er tilstanden av utstøtelse som er hennes egentlige anliggende. Rettsforfølgelsen av ektemannen, faren og hennes selv. Krigsårenes udramatiske tilværelse i hovedstaden som medlem av NS-elitens toppsjikt er lite å snakke om, synes hun. Småhirden hun ledet sammenligner hun med en slags skolefritidsordning for NS-barn.

Det er en pen og blid, men lett nervøs eldre kvinne som

Forts. side 4

Det storpolitiske narrespelet

«Vellykket «Landssviker»-debatt» ser eg i Folk og Land nr. 1/98, etter fyldige referat i Tromsøavisene av ein debatt som tidligare heimfrontfolk mislykkast med å få sett ein stoppar for. Det som forundrar meg i denne samanhengen, er at ingen av dei elles vel kjente debattantane enno ikkje ser ut til å vera klar over at slike debattar er ein planfast del av det storpolitiske narrespelet om årsaka til den siste verdskrigen.

Ein fellesnemnar for desse debattane er 9. april 1940 som det absolutte utgangspunktet for krigen i Norge, med den regjeringa som styrte landet vårt akkurat då, slik som det nemnte referatet av motstandsmann og høgsterettsadvokat Erik Gjems-Onstad viser «Det er bare synd at de naive politikere som brakte oss opp i

Av Olav Steinøygaard

elendigheten, ikke ble stilt til ansvar etter frigjøringen. Dette ville kanskje vært en lærepeng for våre politikere i dag». - Gjems-Onstad ser altså heile saka som eit spørsmål om makt.

Og major Einar Sagen seier om dåverande statsminister m.a.: «Um Nygaardsvold hadde ferdabudd (i.e. mobilisert) i tide, er det heilt utenkjeleg at tyskarane ville ha gjort nokon freistnad. Dei ville aldri ha våga nokor landsetjing -». Atter eit spørsmål om makt, ikkje om okkupanten kunne vera i ei forsvarsstilling. Og så vidt eg kan sjå, har sjølv ein så kjent forfattar og historikar som Kjell Fjørtoft, som har skrive fleire bøker om landssvikoppgeret, brydd seg lite om å leite etter hovudårsaka til den andre verdskrigen,

som jo Norge blei innblanda i.

I same nummer av Folk og Land er gjengitt noen svar på professor Bernt Hagtvedts artikkel i Aftenposten 10.12 om «selvransakelse hos tidligere medlemmer av NS for medansvar i utryddelsen av de norske jøder under annen verdenskrig». - Sjølv sagt ei uhyggelig sak, så uhyggelig at ein lett blir avleidd frå sjølv hovudsaka. Sant nok hadde jødane funne det nødvendig å erklære Hitler-Tyskland krig, offentliggjort med krigstyper over heile første-sida av Daily Express 24. mars 1933, men det er jo meningslaust å hevde at dette burde føre til «selvransakelse hos tidligere medlemmer av NS» eit par mannsaldrar etterpå. - Vestmaktene erklærte elles Tyskland krig først den 3.9.

1939, etter at tyske troppar hadde gått over den nye polske grensa, som var blitt lagt slik at Den polske korridoren, (tidligere West-Preussen) skilde Aust-Preussen frå Tyskland. Utforminga av Den polske korridoren, som altså skilde både West- og Aust-Preussen frå das Vaterland, er eit klårt døme på at sigerherrane ikkje hadde lagt opp til å skapa fred i det nye Europa i 1918.

Men når det skulle skrivast ein demokratisk fredstraktat, kunne ikkje sigerherrane unngå at ta med at dei nye statane, Tyskland medrekna, skulle vera suverene statar, som kunne løyse sine tvistemål ved folkerøysting. President Woodrow Wilson foreslo difor å få løyst det aukande bråket mellom polakkar og tyskarar i Korridoren ved ei folkerøysting, noe som haukane sette seg avgjort imot. Wilson reiste difor seinare heimatt som ein svært vonbroten politikar. *Dei fjorten lysa som Wilson tente for at det skulle bli fred, hadde haukane greidd å blåse ut.*

Trass i Versaillestraktaten og Wilsons tilråding, men etter samråd med haukane, nekta Polen å halde folkerøysting om Korridoren. Dermed tok Hitler Tyskland saka i eigne hender og rykte inn i Korridoren. Dette hevdar dagens haukar var årsaka til den andre verdskrigen, mens den amerikanske historikaren R.R. Palmer i historieverket «A history off the modern world» (1950, svensk utgåve 1967), hevdar at Tyskland berre hadde hevda sin rett som suveren stat. - Men når det gjaldt suverenitet, skulle ikkje dette gjelde for Tyskland, noe som «freds»-forhandlingane viser klårt.

Taparen skulle elles ikkje få høve til å reise seg, og det beste midlet i så måte, er å sette han i varig gjeld. I Young-planen heiter det m.a. at det siste avdraget på straffegjelden skulle betalast i 1988/89 med 898 millionar mark. Altså i 60 år, i to generasjonar skulle menneske som ikkje hadde det ringaste ansvar for krigen,

betala store summar til Tysklands tidlegare fiendar. - Når eg nemner dette, er det for å minne om at den same metoden blei brukt effektivt også etter den siste krigen, då det gjaldt å få tidligare NS-folk heilt inn til skinnen. Di fattigare ein blir, di mindre mod har ein til å reise seg.

La meg til slutt ta med ei sak som «historikarane» våre med stor omtanke unngår å nemne: Kampen om den svenske jernmalmen som årsaka til at landet vårt blei okkupert. - Etter mitt skjønn burde dei fleste vera klar over at store industristar er heilt avhengig av jernmalm, men burde også då vera klar over at blei vegen til svenskmalmen stengt for Tyskland, ville krigen atter vera like nådeløst tapt som sist. For å hindre at Vestmaktene sette seg fast i malmbyen Narvik, og kunne kontrollere både malmtransporten og malmgruvane, såg Tyskland seg nøydd til å koma Vestmaktene i forkjøpet, altså ikkje som eit fiendelig åtak på Norge, men som eit forsvarstiltak mot dei som hadde erklært landet krig, Vestmaktene. Etter folkeretten var altså ikkje den den tyske okkupasjonen ei fiendslig handling mot Norge, og utan fiende, heller ingen bistand til fienden. At Vestmaktene, USA medrekna, brukte makta si til å tolke folkeretten til eigen fordel, presis som etter den første krigen, viser etter mitt skjønn at i begge krigane, som i røynda er den same krigen, er det maktgir og hemn som ligg bak. Tortur i krig, for å skape seg opplysningar, er ille nok. Men langt verre er torturen etter at krigen er vunnen, for då har den ingen anna meining enn å pine og plage sine medmenneske.

Landssvikdebattar, der ein omhyggelig unngår å ta med Versailles-«freden» som utgangspunkt, kan aldri bli noe anna enn eit storpolitisk narrespel. Hittil nokså vellykka, for «den er lett å lokke, som gjerne etter vil hopgaste ansvar for krigen, pe».

«Jeg gjorde ikke noe galt ...

Forts. fra side 3

besto av piker fra åtte til 14 år. De var utstyrt med blå uniform, og lederen hadde solkors på jakken. Pikene laget julegaver til frontsoldater i øst, det var sang og dans, kurs i førstehjelp og håndarbeide. Ved en anledning optrådte en tropp under ledelse av Tulla Hartmark for Vidkun og Maria Quisling på Gimle.

- Dette lå for meg som gammel speider og lotte, sier hun, men medgir at det ikke bare var speideridyll for de uniformerte hird-jentene. Det kunne bli mobbing og trakassering i gatene.

- Har du møtt noen av pikene dine senere i livet?

- Nei, men jeg ser av og til enkelte av dem på fjernsynet. Det ble noen voldsomt kjekke jenter av dem alle sammen, og noen har nådd langt innen kunst og kultur.

- Men, tilføyer hun ettertenksomt, jeg har hørt at det har vært nerveproblemer. ●

tar i mot sitt barndomshjem jeg selv ikke kan være som så vidt unngikk beslagleggelse etter krigen. På veggene henger bildene av forfedre i mange ledd. Strengt bondeportretter. Nøysomme ansikter; uvitende om familiens fremtidige skjebne.

- Er det intet ved ditt valg å beklage, i hvert fall i ettertid?

- Nei, for jeg gjorde ikke noe galt; jeg gjorde ingenting

jeg selv ikke kan være bekjent av.

- Dere støttet jo Quisling, og dermed Hitler.

- Politikk har jeg aldri interessert meg for, jeg var først og fremst norsk. De NS-folkene jeg kjente ville bevare det norske, og var stadig i strid med tyskerne, Terboven og Reichskommissariat. Den såkalte småhirden

NORSKE OFFISERER OG NS

Dr.philos. Lars Borgersrud har tatt for seg 648 offiserer med kapteins grad eller høyere. (NTB)

I den forbindelse kan vi lese i Aftenposten for 23/03/98 en artikkel med overskrift: «Hver 5. offiser med i NS.» Her gjengis et utdrag:

«Over 20 prosent av Norges høyere offiserer var medlem av Nasjonal Samling etter tyskernes invasjon 9. april 1940.

Halvparten av våre fremste offiserer var enten NS-folk eller samarbeidet med fienden, skriver Dagbladet. «- Det er vel kjent at det var mye NS-medlemskap blant norske offiserer på 1930-tallet og at en del var medlemmer etter 9. april 1940, sier direktør Arnfinn Moland ved Norges Hjemmefrontmuseum.

Han tilføyer at offiserene nok følte seg mer tiltrukket av NS ideologien enn vanlige nordmenn. - Dette er ingen sensasjon. Vi vet fra den store undersøkelseskommissjonen etter krigen at det var mange brodne kar i offiserstanden.»

«Hjemmefrontmuseets leder er spent på hvilke nye tall Borgersrud har funnet frem til. Dagbladet gjengir disse hovedpunktene fra hans rapport:

Syv av 18 kapteiner i Kavaleriet var NS-medlemmer etter 9. april. 40 av 170 kapteiner i Infanteriet valgte fiendens side da Norge ble hærtatt. Hele ni av generalstabens folk var NS-medlemmer.»

«Nasjonal Samlings medlemmer var først og fremst forsvarsvenner, med en høy prosent deltagelse i forsvarskampene i april 1940, hvilket bør fremgå av landssvikoppgjøret. Det kan her nevnes at ikke mindre enn 6-700 av landets knapt 1500 offise-

Av E. L., Oslo

rer fra før 9. april, hvorav 32 med majors rang eller over, kom i løpet av 1941 inn i Nasjonal Samlings medlemslister.» Jfr. professor Hans Fredrik Dahls bok: «Quisling. En fører for fall», side 228.

Arnfinn Moland betegner offiserer med tilknytning til NS som brodne kar i offiserstanden. Dessuten var jo alle medlemmer tilknyttet NS å regne som landssvikere og det som værre var.

For å vise hulheten i disse påstander, kan historien fortelle oss om hvem som var patriot og hvem som var forræder etter dagens terminologi.

De 6-700 offiserer som var tilknyttet NS, var patrioter som gikk inn for Norges frihet og selvstendighet. De mente at Norges krig ble avsluttet ved inngåelsen av kapitulasjonen 10. juni 1940. Dette er behørig blitt dokumentert.

Liv Hegna hadde en artikkel i Aftenposten for 29/4/1986 over tre spalter med denne overskrift: «Setter nytt lys på krigshistorien.» Et utdrag:

«Tar man med alle som hadde tyske arbeidsgivere i kortere eller lengre tid, eller som var ansatt i virksomhet som klart tjente tyske formål, vil man komme opp i et antall av en halv million nordmenn. Deres virksomhet var ikke folkerettsstridig. Men redaktør Christian Christensen (CC) våger i sin nye bok: «De som heiste flagget», å sette veibygging, kaiutbedring og bygging av flyplasser opp mot etter krigsoppgjøret og den såkalte kategoriseringen av etterforsknings objekter.

Han hevder at en naturlig hevnjerrighet i 1945 var systematisk planlagt, aksjo-

nene ble kanskje mest tiljublet av mennesker som hadde vært passive i de fem okkupasjonsårene. I oppgjørets time sto myndighetene best rustet og sterkest mobilisert på de politiske områdene. C.C. retter skyts mot rammebetingelsene, mot oppgjørets politiske kriterier.

Det er da først og fremst de falske politiske overtoner C.C. angriper. Hans målsetting er å komme det breidt malte og ukorrekte bilde av en offiserstand som ikke holdt mål, til livs. Gjennom bokens 160 sider fremkommer klare konturer av en ny historisk tenkning.»

Liv Hegna avslutter sin artikkel på denne måte:

«Det kan anføres som en generell kritikk at C.C. fører leseren nesten til målet og så overlater til en selv å lete frem de siste stavelser. For etterkrigsgenerasjonen vil det fremstå som interessant at det var Karl Evang som hadde talt til gymnasiaster i Arendal like før krigen. Budskapet var at de måtte nekte enhver form for militær tjeneste. Det sto oberstløytnant over Evangs navn i det hovedkvarteret han tjenestegjorde ved under krigen.» Denne herren var i høyeste grad ikke NS.

Det var i 1940 og senere en ikke ualminnelig oppfatning at den tyske okkupasjon av Norge var regjeringens ansvar, men det ble ingen riksrett etter krigen. Glemmes bør heller ikke at Stortingets Presidentskap i 1941 anmodet kong Haakon om å abdisere.

Major og milorg.sjef O.H. Langeland dokumenterer i sin bok «Dømmer ikke» bl.a. følgende:

«Det går an å gå til fienden og forhandle om avsettelse av den lovlige regjering og siden få storkors av St. Olav. - Administrasjonsrådet byg-

Det er vi som skal takke

- Det er jo blitt ein del artiklar frå mi hand opp gjennom åra, eg takkar for Dykkar velvilje mot ein gammal mann.

Eg er alt kommen langt oppi dei åtti, så det blir knapt fleire med min signatur, sjølv om eg enno kjenner kløen i fingrane over den uretten som er gjort mot tidligare NS-medlemmer.

Dei er blitt eit offer for makta - denne gongen mest fra USA sine mange herske- og hemnsjuka lobbyistar. (Etter førre verdskrigen var det franskmennene som spelte denne rolla).

Etter mitt skjønn er det ikkje berre «haukane» som ser ut til å gløyme den eigentlige årsaka til landssvikoppgjøret. Som etter førre verdskrigen gjeld det i første rekke å knuse alt som er tysk, medrekna alle som blei mistenkte for å vera tyskvennlig, denne gongen påhengt «skjellsordet» nazistar, særlig effektivt brukt i tilknytning til undertrykkinga av jødane. Såvidt eg veit og kan minnast, etter å

ha levt saman med NS-bønder under heile krigen, var jødespørsmålet ei heilt underordna sak, særlig fordi barnelærdommen var fastgrodd (indoktrinert) hos dei fleste.

Med vennlig helsing til FOLK OG LAND for trufast arbeid i så mange år.

Vørdsamt
Olav Steinøygaard
7078 Saupstad

Det er vi som skal takke deg, Olav Steinøygaard.

Fra 70-årene og frem til idag har du vært en av de mest trofaste medarbeidere i FOLK OG LAND, hvor såvel redaksjon som lesere har kunnet glede seg over dine velskrevne artikler.

I klartekst har du vist dine meningers mot, og ikke minst har du vært en god representant for nynorskfolket blandt våre kjempere.

Sant og si håper vi «kløen i fingrene» dine vil forverre seg, med den følge at du ennå noen ganger finner frem skrivemaskinen.

red.

de krigsskip og kanoner for fienden og fikk hederlig omtale. Det går an under pågående kamp å sende stor mannskapsstyrke til bistand for fienden på Værnes og deretter bli fylkesmann. Det samme gjelder Fornebu, hvor den ansvarlige leder ble statsråd kort tid etter. - Til slutt kan nevnes at de ca. 250.000 nordmenn, som gikk i tyskernes tjeneste for å tjene gode penger ved å bygge festninger, flyplasser eller

brakker, ikke fikk et oppgjør med myndighetene etter krigen.» Tidligere medlemmer av NS høyakter de nordmenn, som med blanke våpen på begge sider satte sine liv inn for den sak de trodde på. Uten selvmedlidenhet, kan man si at tidligere medlemmer av NS har gått igjennom det meste av det verste, men håpet, troen og idealismen er fortsatt en bærende kraft. ●

**Abonner på
Folk og Land
til et
ungt menneske!**

Ikke nok med røveriet fra NS-folk:

Etter at Jens Christian Hauge leste og forandret fortrolige dokumenter, robbet Staten krigsbarnas penger

Tiden avslører så mangt.

Denne gang er det igjen AP-mannen og den faktiske sjef for Heimefronten, styggen sjøl, Jens Christian Hauge, det dreier seg om. Ja, i rettferdighetens navn også den norske stat.

Nå viser det seg nemlig at norske myndigheter etter krigen på vegne av krigsbarn med norsk mor og tysk far mottok økonomisk erstatning fra Tyskland. Disse pengene ble på sjofleste måte fralurt dem.

Beløpene som ble utbetalt i to omganger forsvant rett i statskassen. I følge Sosialdepartementet fikk om lag 9000(!) norske krigsfanger erstatninger, mens krigsbarna

som mistet hele sin barndom, mange slått og torturert, ble snytt for sin del av avtalen som ble inngått med Forbundsrepublikken Tyskland.

Og her er det Jens Christian Hauge kommer inn i bildet.

I følge den seriøse og uredde journalist Liv Kalvø i NTB grep han personlig inn i krigserstatningsforhandlingene i 1959.

Jens Christian Hauge fikk lov til å lese og forandre teksten i strengt fortrolige avtaledokumenter som Stortinget senere skulle ta stilling til.

Det viser et notat som daværende byråsjef Bredo Stabell skrev i 1959. I notatet går frem

at Hauge den 3. november 1959 ringte til Rettsavdelingen i Utenriksdepartementet og ba om å få utlevert de fortrolige dokumenter.

«Jeg svarte at det var vanskelig for oss å sende fra oss utkastet, som var et fortrolig dokument», skriver Stabell i notatet.

Men etter å ha konferert med utenriksminister Lange, som var både partifelle og personlig venn av Hauge, måtte byråsjefen finne seg i å utlevere dokumentene.

«Utenriksministeren var enig i at vi måtte la Hauge få se utkastet og at jeg skulle innarbeide noen få linjer om de

spørsmål som interesserte Hauge og hans venner». Byråsjefen reagerte sterkt på at Hauge gjennom sine politiske kontakter og nære venner kunne få adgang til å overprøve departementsrådene.

Striden om krigsskadeoppgjøret gjaldt formuleringene i avtaleteksten om hvilke grupperinger som skulle være berettiget til erstatning. I en artikkelserie i Aftenposten i 1959 gikk advokat Trygve Wyller kraftig ut mot avtaleteksten - som han mente ikke stadfestet motstandskjempernes rettigheter til erstatning.

Artikkelserien fikk Milorg-lederen Jens Christian Hauge

til å se rødt. «Som du vet har advokat Trygve Wyller provosert advokat Sven Arntsen og meg ganske sterkt til å uttale oss om prinsipielle sider av avtalen med Tyskland om erstatning. Vi mener Wyller trekker for vidtgående slutninger om en noe uklar avtaletekst. Vi håpet at proposisjonen ville gi slike opplysninger at Wyllers kritikk dermed ville bli ugyldig. Om vi igjen blir provosert, ville vi gjerne kunne si at vi synes at proposisjonen er fyllestgjørende,» skrev Hauge i et brev adressert «Kjære Halvard» til utenriksministeren den 9. november 1959.

HVA KRIGSBARN-KOMITEEN SA: HVA WILLOCH SIER:

- For de barn som blir i Norge blir det da å treffe tiltak for en hensiktsmessig oppdragelse. Det må være et ledende prinsipp at barna bevisst og systematisk ledes bort fra sin fortid. For at det skal holdes oppsikt med dem må det selvsagt føres registre, men disse bør være hemmelige innen den institusjonen som skal holde oppsikten.

(Krigsbarnskomiteens uttalelse)

- Hva arvestoffet angår, må en i tilfelle anta at den lettferdige mors kromosomer er de minst heldige i blandingen. Disse mødrene vil med full rett betraktes, og bli betraktet, som utskudd. De vil alltid være mindre egnet til å beskytte barn, omgi det med kjærlighet og prege dets utvikling, enn kvinner flest.

Kilde: Krigsbarninnstillingen.

- Ved fredsslutningen bør det i det minste bestemmes at alle tyskerbarn skal sendes til Tyskland.

Overlege Johan Scharffenberg i Arbeiderbladet 25. august 1945.

- Når barna får kjennskap til at faren er tysker, vil det være en mulighet for at de kommer til å betrakte Tyskland som sitt annet fedreland, med den følge at de vil kunne bli et lett bytte for eventuell propaganda fra tysk side og fra visse hold i Norge. Resultatet vil bli at barna for en stor del vil bli en latent «femte Kolonne» som under visse vilkår vil kunne skape komplikasjoner på mange måter.

Krigsbarnskomiteens uttalelse

Blant mødrene er det uforholdsmessig mange svakt begavede, og også en del asosiale psykopater - delvis endog likefram sinnsyke. Det er en risiko for at dette arvelige anlegget skal gi utslag hos avkommet.

Uttalelse fra overlege Ødegård ved Gaustad asyl om mødrene til tyskerbarn

- Folk flest syns å legge stor vekt på den påstand at det tyske arvestoff er så dominerende at disse barna vil komme til å representere et lite ønskelig marsjerende og kommanderende innslag i folket, flest mulig må sendes til Tyskland.

Kilde: Krigsbarninnstillingen

- Overgrepene mot krigsbarna er en del av vår historie som vi ikke bør feie under teppet. Samfunnet bør ta ansvar og gi oppreisning og erstatning til ofrene, sier fylkesmannen i Oslo og Akershus, Kåre Willoch.

Kartlegging

- Jeg var klar over at det skjedde overgrep mot barn i etterkrigstiden, men jeg var ikke klar over det enorme omfanget eller hvor grove overgrepene var. Dette er et veldig trist kapittel i norsk historie, sier Willoch.

Fylkesmannen har skrevet brev til Riksarkivet og bedt om en kartlegging av arkivmateriale som kan dokumentere overgrepene som skjedde i spesialskoler, barnehjem og i private hjem landet rundt. Arkivmaterialet er svært viktig for krigsbarn som søker erstatning og oppreisning fra samfunnet.

Willochs engasjement har gitt ham betegnelsen «krigsbarnas far» blant dem det gjelder. Men Willoch føler at han kanskje ikke har gjort nok ennå. Han ønsker et oppgjør med etterkrigstidens holdninger og handlinger.

Ingen unnskyldning

Willoch synes heller ikke at stemningen etter krigen, da tyskerfrykten lenge satt i som en vond klo, er noen unnskyldning.

- Holdningene som førte til overgrep mot uskyldige barn, kan aldri unnskyldes. Det var heller ikke noe folkekrav at man skulle opptre slik. Det er skremmende at framstående politikere og fagfolk lot seg styre av overtro, sier Willoch, og husker tilbake til sine egne barndomsopplevelser.

- Jeg så at voksne menn grep fatt i de såkalte «tyskertøse» og klippet av dem håret. Allerede den gang syntes jeg at det var noen dårlige greier til mannfolk, sier Kåre Willoch.

Ved fallrepstrappen mai 1945

En NS-redaktørs avskjed med leserne

«Bergens Tidende» hadde to lederartikler like før sammenbruddet i 1945, hvor redaktøren tok avskjed med sine lesere.

Den ene kom 5. mai, - den andre på selve arrestasjonsdagen 8 mai. - Det var en underlig opplevelse å jobbe med min siste avis, fortalte redaktøren senere. - Mens lederen ble skrevet hørte jeg jubelbruset utenfor, og det kom stadig inn fredstelegrammer til den nye redaksjon som var klar til å overta.

Da siste punktum var satt, tok jeg et vennlig farvel med tidligere medarbeidere og hastet hjem.

I farten ut fra avishuset fikk jeg en velbrukt bibel av en eldre kvinnelig journalist. På silkebladet forrest i boken var skrevet med knudret, nesten uleselig skrift: - *Kjære Gud, hjelp meg, i varetekt meg ta.*

Jeg tenkte over ordene litt senere. Da jeg satt i varetektsarresten i Bergen kretsfengsel.

I LEDEREN 5. MAI 1945
LESER VI:

- Det vilde ikke være overensstemmende med sannheten dersom vi benektet at det er tunge følelser som idag besjeler dem som gjennom disse fem år etter beste evne har søkt å gjøre sin innsats for et mer nasjonalt og lykkelig Norge enn det vi så etter forrige verdenskrig. Vi blir ikke mindre fordi om vi innrømmer at disse følelser også omfatter de uvisse skjebner som ligger foran oss. Men først og fremst er de lagret opp ved å se så megen god og ærlig innsats, en slik nerve-mettet utholdenhetsprøve, drevet til avgrunnsranden av mangel på forståelse fra store kretser av vårt folk. Ikke et eneste godt ord, ikke en eneste innrømmelse av det gode program eller de gode positi-

ve tiltak har motstanderen hatt råd til å gi oss.

Det er heller ikke så lett å tale til lesekreten i en resignert og saklig tone. Det kan så lett misforstås. Man risikerer å høre at det retireres og vises vankelmot. Men også det får man bære, selv om vår holdning utad skulde overbevise enhver om at ingen har til hensikt på noen måte å unndra seg partinederlagets konsekvenser.

Det hevdes i utlandet at det norske folket har lidd og ventet i 5 år. Men lidd har vel bare de som i disse år har kjempet, - uansett på hvilken front. Lidd har vel de som disse år har vært frarøvet pårørende gjennom fravær eller død. Lidd har også vi som gjennom disse år har gått ensomme blant landsmenn og fått et bunnfrosset sinn av kulde og øde. Men alle de andre? Alle disse som bare har stelt med sine forretninger, med sine næringer og private gjøremål forøvrig? Har de lidd? Vi synes å ha sett mange glade ansikter i disse år, så glade som en alvorstid kan prege dem. Vi synes befolkningen gjennomgående har sett godt ut, takket være et utmerket forsyningsapparat. Våre forretningsfolk har gjort gode forretninger, landbruket er blitt gjeldsfritt, notbrukene likeså. Mon ikke en heimvendende skare av fisker- og bondeungdom vil sperre øynene opp når de kommer heim til slik velstand?

Man har ventet i 5 år. Javel, vi har også ventet i 5 år, men vi kan vente i 50 år til. For vi vet at en gang vil oppreisningens time slå. Ikke for alt som er skjedd. Ikke for alt hva vi har gjort. Ikke for det skjeve og skakke, hvor viljen ofte viste seg å være bedre enn evnen. Men der det gjelder de store samfunnsgagnlige linjer og tiltak. Men ellers skal vi ikke leke blindebukk

med ord. Vi er klar over at større grupper innen folket har sympati for det program som samlet oss, og at det store skisma skyldes at bevegelsen ble båret frem i en okkupasjons tid og i forståelse med okkupasjonsmakten. Det er kjernen som vi skal ha for øye. Og heri ligger i grunnen ikke så lite av en trøst og et håp. For når både rettens og historiens dom først har klart dette punkt, vil folket med friskere og mer objektive øyne vurdere det program og de tiltak som er sprunget ut av bevegelsen. Og nytte de impulser som er gitt og den såmark som er ryddet. Derigjennom har innsatsen fått sin grunnleggende verdi og pionerene skal med ro og fatning ta den lodd som så ofte blir pionerene til del.

Fra å være bare et rent politisk parti, ble det som statsbærende parti gjennom utviklingens eksplosive kraft ført stadig mer over på en direkte krigspolitisk arena, hvortil også bidro at det ble direkte belastet for alle okkupasjonsmaktens tiltak, d.v.s. de tiltak som ikke alltid var av gledelig art. Man forsto ikke å skille okkupasjonsmaktens rent militært tekniske forholdsregler fra det statsbærende parti administrasjon. Dette var et punkt som i høy grad måtte vanskeliggjøre vår stilling og vår kamp for å vinne forståelse. De tyske nasjonalsosialister førte i så henseende en ganske annerledes kamp enn vi. De kjempet i en ren atmosfære, de ble selv midt i kampen respektert av sine landsmenn, hvor vi andre er blitt forhånet.

De tyske soldater her i Norge har sikkert også forstått lite av denne vår kamp fordi vi ikke har fått anledning til å fortelle dem om de politiske forhold i Norge før invasjonen. Til gjengjeld ble de så meget desto bedre orientert på arbeidsplasser og andre

steder av våre motstandere. Også på dette punkt er vi handicappet. Vi har atskillig grunn til bitterhet i både den ene og annen retning. Men ikke skal noen i denne stund kunne stå frem og kunne si at vi sviktet våre idealer.

Vi har også råd til å anerkjenne motstanderen. Det gjorde et rystende inntrykk på oss å spore det kaldflir og den hån som meldingen om Hitlers død brakte. Denne mann, hvorom det i århundrer vil bli skrevet bindsterke bøker fremover. Og vi må minnes hva en kjøpmann sa til oss forleden dag: - Jeg er ikke politiker, men jeg må likevel tilstå at jeg var behagelig overrasket over den verdighet hvormed pressen behandlet meldingen om Roosevelts død.

Hertil kunne vi bare svare: - Vet De ikke at det er norrøn skikk ikke å trække på fallen fiende.

8. MAI 1945

- Bergens Tidende var vel eneste avis med NS-redaktør også 8. mai 1945, seierens dag for mange, håpløshetens dag for noen.

I sin avis denne dag, skriver redaktøren på lederplass:

- I en leder, «Drømmen om flagget», tolket vi for et halvt års tid tilbake den lengsel enhver nordmann følte etter på ny å kunne se vårt sterke vakre flagg vaie over Norge, etter på ny å kunne se barnehender favne det i overgiven glede. Fordi vi alle like inderlig traktet etter å bli herre i eget hus.

Derfor vil vi like fullt som andre ta del i gleden over at Norge gjennom våpenfreden er hevet for okkupasjons trykk. Derfor kunde også vi trykke de hender som ut fra oppriktige og umiddelbart forsonende hjerter ble rakt fram mot oss i går.

Men i denne glede blander

seg selvsagt for vårt vedkommende sorgen og vemodet over å se et stort kulturrikes undergang, sorgen over millioners død, sorgen over så megen god norsk ungdoms bortgang, sorgen over skuffelser og tapte illusjoner.

Vi føler en dyp indre glede, ikke bare fordi norske flagg i går gikk til topps, men også fordi vi selv er befridd for en enerverende kampens tilværelse, som krevde utholdenhet til det siste. Fordi man også kan ånde ut en innetrengt smerte av vansker og problemer. Fordi den stadige anklage om å virke under tyske bajonetter ikke lenger hviler som en forbannelse over oss.

Men vi bærer med oss bevissheten om å ha søkt å fylle vår plass på anstendig og tilbørlig vis. Og vi bærer med oss troen på at de gode frøknor som bevegelsen har nedlagt, trass i alt som er skjedd, vil vise grovekst og bære frukter.

Vi er klar over hva den nærmeste tid vil føre med seg, men vi bringer med oss den lære som skal lyse i mørke dager; *AT viljen til det gode aldri kan forneds.*

Vi skal ikke si mer om dette. Det blir siste gang vi taler fra denne plass, - ja, i pressen overhodet.

Det kunde ha vært fristende å ha fortalt litt om redaksjonens arbeid i disse år, hvilket kanskje vilde ha gitt leserne en videre forståelse om meget som er skjedd. Men vi skal avstå fra dette.

Tiden selv vil åpenbare meget om alt dette.

Maidagen er vår nordsteke måned. Vår fagreste måned. Fylt av forventninger og løfter. Vi håper at den bølge av frihetsglede som ruller over landet vil innlede en varig, trygg lykke og fred for folk og rike. At alle varsler og profetier om ufred fra øst må vise seg grunnløse, slik at freden ikke bare blir en traktatens fred, men også en folkenes fred. Måtte denne unge maidags løfte-bringe den oppfyllelse, den klarhet og den indre styrke i landets frihet, som er grunnvollen for all lykke. GUD SIGNE VÅRT DYRE FEDRELAND. ●

HISTORIA LEVER

Vi faller for fristelsen til å klippe denne kommentar-artikkelen fra bladet «Vi over 60», februar 1998.

Den er skrevet av Andreas Skartveit som idag driver forlaget *Forum* i Aschehougkonsernet.

Det vart sagt i den gamle Sovjetunionen at der var ikkje berre framtida usikker. Også fortida var det. Når det trongst, vart historia skriven om. Då Lavrentij Beria vart drepen, ein av dei tre store etter Stains død, var akkurat det nye sovjetiske leksikonet klart til trykking. Der hadde han fått stor plass. No måtte han ut.

Men å ta ut ein artikkel på fleire sider frå eit trykkingsklart leksikon er ei alvorleg sak, det veit alle som har hatt med bøker å gjere. Det har med paginering, arkutgang, bindinndeling og mykje meir å gjere. Det er ein stor og tidkrevjande jobb. Dei løyste det ved å skrive ein ny stor artikkel om Beringstredet, akkurat så lang som Beria-artikkelen. Ingen leksikonlesar har nokon gong fått vite så mykje om Beringstredet som lesarane i Sovjetunionen den gongen.

Bilete vart retusjerte. Dei som vart borte, vart borte,

også frå bileta. Då kommunistane tok makta i Tsjekkoslovakia ein vinterdag i 1948, hadde dei stormøte på torget i Praha. Partiformann Gottwald skulle på talarstolen. Han hadde ikkje lue, og ettersom det var kaldt, gav Rudolf Slansky skinnlua si til han. Han gjekk på talarstolen med Slanskys lue på seg. Så vart Slansky sett for retten, utreinska og drepen. Då vart han fjerna frå bileta av torgmøtet, det som kom i alle historiebøkene. Men lua hans, som stod på hovudet til Gottwald, fekk plass og var framleis med i historia. Eigaren, Rudolf Slansky, var borte.

Men dette var bak jernteppet. Vi veit at dei gjorde slikt. Slik er det ikkje hos oss. Mon det?

Etter at muren fall, har mange ting endra seg, vi har fått ein ny politisk situasjon internasjonalt, og vi har fått nye kunnskap. For sigersmaktene var det viktig å gjere Tyskland det fulle ansvaret

for krigen, også ansvaret for alle overgrep. Og dei var mange. I dag ser internasjonale historikarar ut til å vere samde om at dødstalet i Auschwitz vart sett mykje for høgt. Det var høgt, og om talet går ned endrar det ikkje bestialiteten i ugjerdingane. Men opplysninga vi fekk var ikkje rett. Det vart også drepe mange fleire sivile under allierte bombinga av Dresden enn vi før har fått visst.

Kring 1960 fekk vi noko vi trudde var oppblomstring av nynazisme i Vest-Tyskland. Fleire byar vart tilsvina av hakekors. Det vekte oppsikt, og utløyste debatt og redsle. Var det svarte udyret i ferd med å vakne? I dag veit vi at det var Stasi som stod for dette, for å sverte Vest-Tyskland.

Nye bøker om mellomkrigstida fortel oss at perioden var ein periode med svært velorganisert propaganda og løgn. Det vi trudde vi visste om Spaniakrigen,

som var noko av det som engasjerte mest i trettiåra, var løgn det meste. Folk, også nordmenn, døydde for saker dei trudde på. Men dei vart altså førte bak lyset.

Nokre, som Isaac Deutscher, Robert Conquest, Richard Wurmbrand, Victor Crowchenko og andre, skreiv om leirane og terroren i Sovjet. Dei vart ikkje trudde av dei fleste. I dag veit vi at det var verre enn dei sa. Dei tapte for propagandistane. Og vi vart lurte, dei fleste av oss. Men dette var altså bak jernteppet, ikkje hos oss.

No bryt det opp på våre kantar også. Franskmennene er i gang med å skrive om krigshistoria si. Ha er vond. Vichyregjeringa gjekk inn i samarbeid med Hitler, medan de Gaulle leidde motstanden frå London.

Det lukkast for de Gaulle å få slått fast at det var han som representerte Frankrike, og Frankrike fekk status som sigersmakt, trass i at mykje av Frankrike var på den andre sida. Då måtte Vichy gløymast, og det vart gjort.

I dag kjem det i dagen igjen. Framstående folk frå Vichyregjeringa gjorde karriere etter krigen, og kom til og med inn i regjeringa. Ein

av hovudmennene ved jøde-deportasjonane vart ven med Mitterand, som sjølv arbeidde for Vichy ein periode tidleg i krigen. No kjem rettssakene mot gamle menn, og historia blir skriven om. Ho var ikkje slik franskmennene gjerne ville tru.

Den svenske nøytraliteten var problematisk, det har vi alltid visst. Det var ikkje lett å vere svensk regjering under krigen. Dei ville halde seg utanfor krigen, og det må vi forstå. Likevel, det som no kjem for dagen er ikkje vakkert. Dei handla med nazigull, stole frå jødar, og dei visste det. Det same gjorde sveitserane. No må dei stå til rette, etter femti år. Historia har fått nye skammelege blad. Politiet samarbeidde også med tysk politi, nærare enn nokon i dag likar å vite.

Samtidig har vi fått vite at det vart drive ein rasehygienisk praksis, med sterilisering av såkalla mindreverdig menneske i stor stil, fram til på 70-talet. Tanken bak dette vart forma av folk som ekteparet Myrdal, begge Nobelprisvinnarar, eller hos oss av ein av våre store, Johan Scharffenberg. At dette skjedde, var ikkje

Forts. side 9

Et interessant tidsbilde ...

Forts. fra side 2

gjærne ha nevnt at Quisling hadde flere møter med LO's representanter. Ved to anledninger var jeg til stede. LO tilsa Quisling sin støtte. Dette vil Haakon Meyer og Sverre Krogh kunne bevitne.

Jeg nevner dette fordi det har vært tvil om det, og man har forsøkt å snakke det bort.

Administrasjonsrådet tiltrådte.

I begynnelsen av sommeren hadde jeg flere samtaler med Quisling.

En dag hadde Quisling et voldsomt oppgjør med Terboven.

Han kom til sitt kontor. Det

var tydelig at det hadde vært en kolosal påkjennning. Han var svett og håret var mørkt, så man så hvor forferdelig påkjennningen hadde vært.

Vi to satt og snakket om situasjonen.

Quisling skulle kort etter fly til Tyskland sammen med Terboven for å kjempe mot ham.

Jeg sa til Quisling da han skulle fly til møte med Hitler: «For alt hva De gjør, lov meg en ting: Vik ikke en hårsbredd!»

Han sa: «Jeg skal kjempe alt jeg orker.»

Jeg ba konsul Hildisch om å gå til Reichskommissariat med et brev som jeg ville skrive, men ikke undertegne, da mitt navn betydde intet for tyskerne. Reichskommissariatet begynte å blande seg opp

i NS' interne affærer, bl.a. ved bruk av personene i forskjellige verv.

Jeg skrev følgende til Reichskommissariatet: «Hvis Reichskommissariatet eller noen annen tysk institusjon prøver på å ville blande seg inn i NS' organisasjon på noen som helst måte, blir enhver forbindelse mellom NS og Reichskommissariatet «abgebrochen».

Dietrich H. Hildisch
(Sign.)

Hildisch fortalte meg at etter han hadde levert brevet til tyskerne, ble de helt «gærne». De reiste seg opp og gestikulerte og snakket i munnen på hverandre og visste ikke hva de skulle gjøre. Så fór de på dør. Det varte over en 1/2 time. Da de kom tilbake, var

de meget alvorlige og sa at brevet foreløpig var arkivert.

Dette var livsfarlig for Hildisch og meg. Tyskene hadde på en eller annen måte fått vite at jeg hadde skrevet brevet.

Om ekspedisjonssjef Carl Platou er å meddele at han kom tilbake til Hamar og inntraff i mitt hjem. Han hadde flyktet til Elverum sammen med stortinget og regjeringen og hadde fulgt med justisminister Terje Wold til Rena. Han fortalte at Wold hadde fått nervesammenbrudd. Platou hadde ligget sammen med en del andre på et gulv om natten og kom nå til oss i Hamar.

Han visste fremdeles ikke hva han skulle gjøre. Å reise til Oslo våget han ikke. Senere på dagen hentet et bud hans

koffert, og han selv ringte opp for å si farvel: «Nå synes jeg situasjonen er slik at det ikke er tilrådelig å bli her lenger.»

På spørsmålet: «Hvor reiser du så hen?» svarte han: «Det vet jeg ikke. Et steds i Norge.»

Noen dager senere ringte fylkesmann Nordanger og spurte om vi visste hvor Platou var. Da vi ikke visste det, sa fylkesmannen: «Jeg er meget bekymret for ham.»

Dette var altså justisdepartementets ekspedisjonssjef, senere fylkesmann.

Platou oppsøkte meg flere ganger i Oslo, sommeren 1940. Han inviterte meg på meget hyggelige middager, og jeg merket aldri at det spilte noen rolle for ham at jeg tilhørte NS.

Historia lever ...

Forts. fra side 8

ukjent, lovene var vedtekne i nasjonalforsamlingane både i Noreg og Sverige. Protestane var der, men dei var få, og dei vart overhøyrd.

Dette er småplukk frå historieomskriving i vår nærleik, og vi er vel i gang med vår eiga historie også. Det er ingenting nytt i dette. Vitenskapsmenn, også historikarar, har alltid gått i teneste for makta, så langt vi kjenner historia. Det er ikkje mykje å gjere med det. Men vi bør vite at det er slik. Kva vi har i vente i framtida veit vi ikkje. Og godt nok er det. Men vi veit nok heller ikkje kva vi har i vente av fortida.

For 25 år siden:

I går - som idag

«Flere av gammelnazistene kan styre sin begeistring for måten ny-nazistene slåss for sin sak på. De mener at uniformering, marsjering og dyrking av de gamle emblemer og symboler i dag mer skader enn tjener facismens og deres sak. Altså er det en viss uenighet om hvilke metoder som fører fram.

Nynazistene mener det ikke har noen hensikt å grave seg ned i fortiden. De hadde ingen kontakt med Forbundet for Sosial Oppreisning, som var de dømte NS-folkenes interesseorganisasjon. Heller ikke har de nå noe å gjøre med Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie. (INO)

Det er ganske interessant å registrere at bare ganske få av nynazistenes foreldre var medlemmer av NS. En del av nynazistene har derimot foreldre som aktivt var med i motstandsbevegelsen», opplyste Erik Rune Hansen til Bergens Tidende så tidlig som i mai 1973. ●

Berggrav fortjente det tyske krigsfortjenestekors

Avskrift.
Oslo, april 1947.

Oversettelse
G. W. Müller

Erklæring

I desember 1944 fant det i Reichskommissar Terbovens såkalte bybolig sted en konferanse mellom Terboven, Simon W. Flood (fra Aftenposten) Moser og undertegnede. Formålet med samtalen var å få Flood til å overta daværende minister Fuglesangs stilling.

Ved denne flere timer lange konferanse, som på grunn av Floods motstand ikke førte til noe praktisk resultat, ble naturligvis tallrike politiske problemer berørt. Herunder ble det blant annet også talt om biskop Berggrav og Reichskommissar Terboven erklærte noe etter meningen svarende til at Berggrav «var den nordmann som på grunn av sin oppreden i 1940 var den første som hadde fortjent det tyske krigsfortjenestekors».

G. W. Müller
(sign.)

Riktigheten av oversettelsen fra tysk bekreftes:

Henry Melhuus.
(sign.)
Aut. translatør, tysk.

(Fra INO-arkivet)

Anton Olstad, oberstløytnant, cand.phiol.:

«Historieforskning har styrt unna ubehageligheter»

- Heter det i Aftenposten 24.3. Påstanden ble fremsatt av en forsker på et historikermøte i Bergen. Hevdet at hver femte høyere offiser var etter 9. april medlem av NS. Bruker uttrykket «stod i ledtog med fienden», litt av en påstand!

Forskeren er født i 1949 og har en stund vært registrert i Oslo HV, men har ikke selv deltatt i krigshandlinger, naturlig nok. Men temaet interesser ham åpenbart.

Skrev 1981 på oktober forlag «Unngå å irritere fienden» om 1940, lettskrevet og med snert - men med flere feil, bl.a. navn. Enkelte hendelser med uriktig forklaring. Bl.a. gir han oberst Hatledal æren for tiltak oberst Hiorth allerede hadde beordret. (Jfr. Andreas Hauge «Kampen på Midtskogen»). Han bebreider general Ruge for direktivet om oppholdende strid, forståelig, men uklokt. Viser at selv vårt høyere befal ikke kunne leksen sin. Mens tyskerne prøvde å la sine folk hvile om natten og helst i hus, skulle våre utrente avdelinger foreta lange tilbaketrekninger. Ikke noe oppløser en urutinert avdeling lettere.

Han har tidligere under pseudonym skrevet «Våpen mot folket» 1-3. Minner om APs angrep på forsvarer i mellomkrigstiden, hvor agitatorer som Trygve Lie, Oscar Torp, Einar Gerhardsen og blant dem den senere Etterretningssjef Vilhelm Evang ble sendt til ekserserplassene for å holde antiforsvarsforedrag i «det brukne geværs ånd». Virker som om nevnte forsker har tenkt å fortsette virksomheten.

Videre oppbryting av Forsvaret synes ellers helt unødvendig.

Hamar, 2. april 1998

Om oberstløytnant Anton Olstad

Av Ragnar S. Grude

villige før krigen (høsten 1939) og under krigen fram til 10. juni 1940, da kapitulasjonen fant sted.

Hva som skjedde etter 10. juni 1940 med den enkelte kommando i midtøsten bl.a. «holdninger» har domstolene jo sagt sitt om.

Han har ofte vært å se/lese i Aftenpostens debattsider. Som begge unge i 1940-1945, og krigsdeltakende, og i forsvarer fra året 1935 og til «veies ende» i 1945, så vi jo «de med makta» la opp til den mest defensive forsvarsberedskap som tenkes kunne. Derfor gikk det som det gjorde ... Som utenriksminister Koht sa det til meg etter krigen, om dem som kom velfødde hjem fra utlendigheten noe hvertsted: - Dei måtte skaffa seg ein syndebukk for misæren, og dei velde meg og nazistane ... eg hadde og skuld, men; ikkje heilt åleine ...

Oberstløytnant m.m.m. har bedt meg lese igjennom artikkelen, ut fra at jeg tilskyndet ham å vurdere innlegget i «AP» av 24.3. 1998: «Historieforskning har styrt unna ubehageligheter». Denne meget penneførende offiseren har gitt til beste en meget leseverdige bok om sin tjeneste ved avdelinger i østen. (tittel ikke for hånden) Om offiserer 1940, mener vi å kunne fastslå; - at Nasjonal Samling - tilhørende var de mest ihuga forsvars-

(Koht var min filleonkel. Jeg er 83 år.) ●

Katyn-massakren ennå en gang

I sin artikkel, «Det tålte ikke dagens lys», kom John Sand inn på den grusomme henrettelse av rundt 11000 polske offiserer i Katyn-skogen. Han mente det utvilsomt fantes nordmenn som fortsatt tror at det var Hitler-Tyskland som sto bak udåden. Spesielt blant ungdom er interessen stor for dette dramatiske kapittel i krigshistorien, og etter John Sands artikkel har vi, bl.a. fra elever ved en folkehøgskole i Hordaland, fått anmod-

ning om en mer inngående beretning om massakren, som viser Sovjets skyld.

Det gjør vi med glede, - og gjengir i oversettelse en artikkel i «New York Herald Tribune» fra 20. april 1965, skrevet av J.K. Zawodny, forfatteren av «Diath in Forest», en omhyggelig dokumentert bok som artikkelen er hentet fra.

Under den annen verdenskrig, skjedde den største utryddelse av krigsfanger siden Djengis Khan. Tidlig på våren 1943 fant tyske styrker som okkuperte et tidligere hvile-område for sovjets hemmelige politioffiserer i Katyn-skogen i nærheten av Smolensk. De viste seg å inneholde likene av noen av de savnede polske krigsfanger. Tallet kom etterhvert opp i mellom 4.400 og 4.800. Alle var skutt gjennom hodet; mange hadde hendene bundet bak på ryggen og flere av likene hadde merker etter bajonettstikk.

Tyskland anklaget øyeblikkelig Sovjet-Samveldet for massakren og fortsatte utgravningene og traff forberedelse til å opprette en internasjonal medisinsk kommisjon fra tysk-okkuperte og nøytrale land og en separat tysk medisinsk-juridisk kommisjon som skulle undersøke likene for å fastslå tidspunktet for massakren.

Mot-anklage.

Tyskerne hevdet at polakkerne var blitt drept av russerne i 1940, før den tyske armé var gått til angrep på Sovjet-Samveldet.

Sovjet-Samveldet svarte nesten øyeblikkelig med å påstå at tyskerne var ansvarlige for mordene fordi de polske fangene var blitt erobret fra russerne av tyske styrker da disse okkuperte Smolensk. Sovjet hevdet at fangene hadde vært beskjeftiget med veibyggingsarbeide i nærheten av Smolensk fra våren 1940 til juli 1941, da russerne mistet kontrollen over fangene fordi de ble erobret og senere skutt av tyskerne.

På det tidspunkt da gravene ble oppdaget, trodde ikke polakkene på noen av partene. Polen var i september 1939 blitt angrepet samtidig fra øst og vest av sovjet-russiske og tyske styrker. Begge arméer tok hundretusener av polske fanger og begge angriperne hadde iverksatt folkemord (genocide) på okkupert polsk område.

Etterat Tyskland hadde angrepet Russland i juni 1941 og Sovjet-Samveldet kom på de alliertes side, undertegnet russerne en avtale som ga amnesti til polske borgere i Sovjet-Samveldet som var «fratatt sin frihet». En polsk offiser som ble løslatt ved den anledning, general Wladyslaw Anders, skulle ta kommandoen over en polsk armé bestående av tidligere krigsfanger i Sovjet. Etter en tid, da arméen var oppsatt og tellingene var fullført, viste det seg at det manglet 15.000 mann - hvorav mellom 8.300 og 8.400 offiserer (omtrent 45% av det polske offiserkorps).

Stalins antydning.

Kryss-undersøkelser viste at de savnede hadde vært internert i tre russiske krigsfangeleire inntil tidlig på våren 1940. På det tidspunkt var leirene blitt evakuert og en liten gruppe fanger fra dem var blitt samlet i en fjerde leir eller anbragt i spesialfengsler. *De øvrige var ikke blitt sett siden.* Fangene fra den fjerde leiren, ca. 400 mann, kunne gi mange opplysninger som senere ga noen indisier om motivet for massakren. Et vitne som ennå lever ble faktisk reddet bokstavelig talt noen minutter før henrettelsen.

General Anders organiserte et undersøkelseskontor for fangene; alle tilgjengelige opplysninger ble samlet og studert. Forespørslene i Sovjet-Samveldet på alle offisielle plan, førte til uoverensstemmende uttalelser og en antydning fra Stalin om at mennene hadde flyktet, muligens til Manchuria.

Oppgravningene i Katyn-skogen viste at alle de døde kom fra én av de tre fangeleirene - *Kozelsk*.

En medisinsk kommisjon fra Røde Kors i det tysk-okkuperte Polen fikk tyskernes tillatelse til å undersøke gravene samtidig som den internasjonale kommisjon drev sine undersøkelser. Det lyktes den polske undergrunnsbevegelse å smugle flere av sine folk inn i den polske Røde Kors-kommisjon for derved å kunne bedømme bevismaterialet uavhengig.

Til slutt, da tyskerne trakk seg tilbake og Sovjet-hæren gjenokkuperte Katyn-skogen, undersøkte en sovjet-russisk kommisjon gravene. Den internasjonale kommisjon, den polske Røde Kors-kommisjon og den tyske kommisjon fastslo alle tidspunktet for henrettelsene til våren 1940. Den *sovjet-russiske* kommisjon hevdet i sin rapport at hendelsesforløpet var dette: Mennene var blitt drept av tyskerne i august eller september 1941, tyskerne hadde åpnet gravene i 1943, fjernet dokumenter som beviste deres skyld og plassert andre dokumenter på likene og deket til gravene igjen - hvoretter de påny åpnet dem i nærvær av kommisjonen for å bevise Sovjets skyld.

Frakker, støvler, syre.

Alle de tilgjengelige beviser kan vurderes slik:

1) Polakkene begynte å ettersøke disse menn i 1941; Sovjetmyndighetenes representanter kunne allerede da rapportert at de var blitt tatt av tyskerne istedenfor å gi de unnvikende svar de ga inntil gravene ble oppdaget.

2) Tykke, tett igjenknappede frakker på så å si alle likene forteller at drapene ikke hadde funnet sted på den årstid som den sovjet-russiske rapport fastsatte som tidspunktet. Det samme gjør det faktum at gravene var tomme for insekter og snyltedyrt.

3) Det faktum at sålene på ofrenes støvler praktisk talt ikke var slitt tyder på at mennene ikke hadde vært beskjeftiget med veibyggingsarbeide i over ett år, slik russerne hevdet, men at de ble drept kort etter at de var tatt til fange.

4) Den polske, den internasjonale og den tyske kommisjon uttalte enstemmig at likene, som lå i flere lag over hverandre, bokstavelig talt var smeltet sammen av et klebrig syrestoff som var dannet under oppløsningsprosessen, og at denne syre i tillegg til presset hadde gjort at likene hadde laget avtrykk på hverandre. Disse avtrykk var intakt og viste at likene ikke var blitt rørt fra det tidspunkt de var begravet. Dette tilintetgjør Sovjets påstand om at tyskerne først hadde gravd opp likene og fjernet dokumenter og plassert andre dokumenter der.

Russiske tau.

5) Den siste dato på dokumentene (brev, dagbøker,

leiraviser fra Kozelsk) som ble funnet på likene, var 6. mai 1940.

6) Unge grantrær var blitt plantet på gravene. Analyser av trærne viste at de var plantet 3 år tidligere - i 1940.

7) Mennene i gravene var gruppert i samme orden som de hadde forlatt Kozelsk våren 1940. (De hadde forlatt leiren i 20 separate grupper.) De som ble tilbake i leiren hadde laget lister over de grupper som forlot leiren. Disse listene ble gjemt og bragt ut av Sovjet-Samveldet. Listene bekrefter gruppe-inndelingen. Hadde mennene vært beskjeftiget med veibygging i over ett år, er det lite sannsynlig at gruppeinndelingen ville forblitt den samme så lenge.

8) Det tau, omhyggelig kuttet i like lange lengder, som noen av ofrene var bundet med, var ubestridelig av russisk opprinnelse. Sår på likene av yngre menn, var laget med firkantede bajonetter, en type som på det tidspunkt bare ble benyttet av russerne.

9) Sovjet-regjeringen forhindret en undersøkelse ved det internasjonale Røde Kors som tyskerne hadde bedt om.

10) Alle kommisjoner unntagen den russiske konkluderte på basis av likskuen at likene hadde ligget i gravene i minst tre år, noe som igjen angir tidspunktet for massakren til våren 1940.

11) Den ammunisjon som var benyttet var av tysk fabrikkasjon, men det ble bekreftet at den var blitt eksportert til Polen, de baltiske land og Sovjet-Samveldet før 1939.

Forts. side 12

Vi førte regulær krig

- og lot oss ikke bruke til skjendselsgjerninger

Takk for de tilsendte nummere av bladet. Artiklene er interessante og opplysende. Det er bare så beklagelig at de neppe leses av dem som har behov for en korrigeret oppfatning av hva som skjedde under krigen. Blant de mest tungtveiende spørsmål er; hvorfor kom krigen til Norge? Hvem er de egentlig skyldige? Her støtter vi naturligvis på en mur av uvitenhet, usannhet og

Av A.S.

trassig motvilje.

Jeg er en eldre mann (82), men tør si at jeg fremdeles er noenlunde åndsfrisk. Det opprører meg å se den ustoppelige løgnpropaganda som ennå etter mer enn 55 år drives mot oss soldater i Waffen-SS. Vi tiltros uten videre de verste krigsforbrytelser og blandes sammen med alt det som skjedde i

konsentrasjonsleirerne og bak frontene. Det er grunn til å minnes hva tidligere forbundskansler Konrad Adenauer sa:

«Waffen-SS-mennene var soldater som alle andre. Gjør det klart for utlandet at Waffen-SS ikke har noe å gjøre med Gestapo og Sicherheitsdienst. Gjør det klart at Waffen-SS-mennene ikke skjønner noen jøder, men var fremragende soldater som sjovet-russerne fryktet mer enn noen andre.»

Ja, vi var elitesoldater, underlagt den strengeste disiplin. Vi førte regulær krig og intet annet. Vi lot oss ikke bruke til skjendselsgjerninger, men lå i forreste linje i kamp mot overmakten, mot bolsjevismen, som truet med å oversvømme hele Europa like til Atlanterhavet. Vi var altså med og satte skulderen mot dette uhyrlige spøkelse. Dette ble vi dømt for, ironisk nok.

Ved en ganske liten hypotetisk vri på det historiske forløp kan vi forestille oss et Vest-Europa underlagt det sovjetiske tyranni. Dette vet i dag alle seriøse historikere - unntatt Magne Skodvin, selvfølgelig. Det må være bittert for ham og andre løgnspredere å erfare at veteraner fra Divisjon Wiking, også nordmenn, nå foretar reiser til Ukraina, Russland og Kaukasus (hitil over 40 reiser) og overalt blir mottatt som venner, også av våre tidligere motstandere. Det skåles i vodka og ropes «drusjba» som betyr vennskap.

Tror noen virkelig at dette ville vært mulig hvis vi dengang hadde oppført oss som forbrytere?

Historiens gang er et resultat av tilfeldigheter. Den er full av paradokser - og av ironi. Til en viss grad skyldes det vår frontinnsats at herr Skodvin og hans eventuelle avkom ikke sitter som slaver i Sibir og heter Skodvinovitsj.

BOKTJENESTEN

POSTBOKS 3239 ELISENBERG, 0208 OSLO

..... eks. Vidkun Quisling: **Russland og Vi** (Innbundet) . kr. 285,-
 ..... eks. Vidkun Quisling: **Russland og Vi** (Heftet) ..... kr. 150,-
 ..... eks. Odd Melsom: **På nasjonal uriaspost** ..... kr. 50,-
 ..... eks. Knut Steenstrup: **Dilemma** ..... kr. 50,-
 ..... eks. Sundra Sand: **Hva er Kristen Samling?** ..... kr. 5,-
 ..... eks. Sundra Sand: **Noen enrindringer fra tiden omkring Vidkun Quislings siste dager** ..... kr. 5,-
 ..... eks. Roald A. Nielsen: **"Solbris Ohoil"** ..... kr. 50,-
 ..... eks. Anna Kientopf: **Det fredsfiendtlige trauma** ..... kr. 50,-
 ..... eks. Hans Gervik: **Refleksjoner etter 50 år** ..... kr. 50,-

Legg til kr. 20,- for fraktselskaper ved forsendelse til:

Postgiro 0807-5.15.02.89. Bankgiro 6063.05.00926 eller ved sjekk i kontanter eller frimerker. (Ellers porto og oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. .... som betales slik:

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr.: ..... Sted: .....

FRONTKJEMPERBREV SØKES

I forbindelse med min undersøkelse av frontkjempernes posttjeneste (se Folk og Land nr. 1/2-95) er jeg interessert i å kjøpe brev fra norske frivillige. Det er konvoluttene (ikke innholdet) med stempler fra miilitærenhetene som er av interesse. Evt. beskrivelse eller fotokopier, gjerne med prisangivelse, bes sendt til

Advokat Karl U. Sanne
 "Jounkershaff"
 L-7481 Tuntange
 Luxembourg
 Telefon: 352-630 519

Vidkun Quisling: **Russland og Vi**,
 Jacob Dybwads Forlag, Oslo 1930.
 Gulbrand Lunde: **Kampen for Norge**,
 del 1-3, Oslo 1941-43.

Komplette årganger av **Ragnarok** 1934-1945
 i god stand, ønskes kjøpt.

Telefon 22 60 63 45

St. Petersburg

Turen 1998

4. tur inkluderer, flyreisene, hotelloppholdet med full pensjon, 6 turer i byen med omland og med norsk talende guide. Se byen og kampområdene.

Møt venner!

Oddvar H.

Vi er avhengige av vennegaver

Uten tilskudd eller annonser har et blad idag vanskelig for å greie seg.

Vi er derfor lykkelige over de vennegaver vi får fra FOLK OG LAND'S lesere.

Nå begynner det å tære på oppsparte vennegaver, og nr. 5 skal ut! Kjenner vi imidlertid våre venner rett, vil det manglende komme.

Denne gang kvitterer vi for 81 vennegaver - fra Agder til Finnmark! Tilsammen kr. 21.370,-.

Hjertelig, hjertelig takk!

Vår adresse: "FOLK OG LAND",
 POSTBOKS 3239 ELISENBERG, 0208 OSLO

Vi takker for følgende vennegaver:

Initialer	Sted	Beløp	Initialer	Sted	Beløp
D.S.	Isfjorden	200,-	T.R.	Hell	100,-
H.H.	Hafnsfjord	400,-	O.J.	Nedenes	140,-
H.K.	Oslo	50,-	K.K.	Brumunddal	100,-
B.T.	Fyresdal	200,-	K.N.	Mo	140,-
S.S.	Oslo	200,-	P.F.S.	Oslo	100,-
A.T.T.	Sandnes	100,-	I.S.	Stange	40,-
P.U.	Inderøy	160,-	R.C.N.	Trondheim	300,-
J.M.	Oslo	100,-	E.H.	Sparbu	340,-
J.V.	Oslo	90,-	K.Aa.	Vrådal	200,-
J.M.	Larvik	90,-	J.S.	Oslo	250,-
A.S.	Hinna	200,-	A.L.	Oslo	100,-
R.B.	Oslo	300,-	I.K.	Sørreisa	560,-
B.J.	Kristiansand	350,-	L.B.	Oslo	100,-
R.B.	Oslo	300,-	O.L.	Fåvang	200,-
I.S.	Stavanger	300,-	Ø.L.	Oslo	200,-
R.S.	Tønsberg	500,-	K.R.	Kongsvinger	200,-
G.L.	Vingelen	240,-	Y.F.	Stavanger	300,-
I.L.	Torp	400,-	R.T.	Årnes	300,-
R.K.	Bekkestua	300,-	L.M.S.	Landås	90,-
L.L.	Kolbotn	100,-	K.S.	Prestfoss	50,-
O.H.	Hemnes	100,-	T.L.	Porsgrunn	200,-
M.V.	Namdalseid	90,-	R.O.	Rolvøy	300,-
M.A.	Ålesund	200,-	T.T.	Eidanger	300,-
O.S.	Saupstad	40,-	J.W.	Etne	840,-
A.A.	Bøstad	2000,-	P.S.	Høvik	500,-
G.K.	Bergen	50,-	A.T.H.	Stanghelle	500,-
S.L.	Viksdalen	40,-	R.A.	Oslo	500,-
T.K.	Risør	300,-	K.S.	Stange	140,-
O.W.	Oslo	100,-	O.I.	Nittedal	160,-
E.H.	Nesbru	100,-	A.W.S.	Larvik	200,-
E.W.	Oslo	50,-	D.C.C.	Moss	840,-
H.K.	Gvarv	340,-	J.T.H.	Oslo	100,-
J.H.	Lørenskog	400,-	O.K.	Husøysund	100,-
L.B.	Revsnes	100,-	K.H.	Stabekk	1000,-
R.K.	Langhus	100,-	E.R.	Oslo	100,-
M.D.	Hosle	150,-	K.G.	Mysen	100,-
H.L.	Eidanger	100,-	J.S.	Steinkjer	200,-
M.G.	Stavsjø	800,-	O.S.	Krøderen	240,-
J.H.	Gjøvik	500,-	A.N.	Lillehammer	100,-
T.H.	Trondheim	500,-	M.B.	Nesøya	100,-
S.E.	Hokksund	400,-			

RETURADRESSE:
BOKS 32 39 ELISENBERG - 0208 OSLO

NR. 4 - 1998

Sagt rett ut!

Advokat Synnøve Fjellbakk Taftø, tidl. ansatt i den kongelige norske utenriksstjeneste:

... Det såkalte Landssvikoppjøret var intet Rettsoppjør. Det var *et organisert tyveri av NS-medlemmers formue* og en systematisk forfølgelse av barn og unge p.g.a. deres foreldres nasjonalitet, politiske oppfatning eller handlinger under den tyske okkupasjonen. *Skylden bærer Høyesterett*, både de direkte impliserte dommere og de som gjorde seg medskyldige ved å lukke øynene for den *største urett* som er begått i vårt land siden Olav Digre forsøkte å kristne Håløygene ved å hugge av dem hender og føtter og beordre dem til kirken!

... Det de selvbestaltede medlemmene av Hjemmefrontens lovgivningskomité utførte, var *et statskupp*, verken mer eller mindre. Vi sliter fortsatt med virkningene, bl.a. av følgende utsagn fra Erik Solem i kjennelse av 12. juli 1945: «Det er nemlig sikker norsk rett at norske myndigheter må bøye seg for en lov selv om den er folkerettsstridig, f.eks. om den strider mot en traktat. Dette må gjelde enhver materiell lovfor- skrift, enten den har form av lov eller anordning». Dette tåpelige og grunn- lovsstridige utsagnet, som ukritisk er lagt til grunn av Maktapparatets jussprofes- sorer og høyesterettsdom- mere gjennom mer enn femti år, er årsaken til at

Norge ikke kan slutte seg til FN-konvensjonen om trak- tatretten som utvetydig fastslår: En intern lovbe- stemmelse kan aldri benyt- tes som begrunnelse for å unnlate å oppfylle en trak- tatforpliktelse». ●

Katyn-massakren ...

Forts. fra side 10

Falske dokumenter.

Punktene fra 6 til og med 10 var ikke behandlet i den sovjet-russiske rapport. In- gen utenlandske medisinske representanter overvar den russiske undersøkelse og selv ikke polske kommunis- ter fikk være med. Den rus- siske kommisjon hevdet i sin rapport at den på likene hadde funnet dokumenter som var datert juni 1941, men ifølge en rapport utar- beidet av den polske eksil- regjering var alle disse dokumenter enten «utstedt av Sovjet-myndighetene el- ler formidlet av dem» og gjaldt personer man visste ikke hadde vært i Kozelsk.

Under Nürnbergprosesse- ne ble tyskere anklaget og satt under tiltale av sovjet- russerne (som hadde påtatt seg ansvaret for straffefor- følgelsene for «forbrytelser mot menneskeheten i Øst- Europa»), skjønt russerne selv ikke var renset for mis- tanke i saken.

Ingen dom ble avsagt, og Katyn-saken forsvant fra Nürnberg-prosessen på sam- me måte som arkivmateria- let om den, merket «Top Secret», forsvant fra den amerikanske militære etter- retningstjenestes kontorer.

Hva med de øvrige 10.000 menn? De er aldri funnet, men deres skjebne kan man slutte seg til på grunnlag av det som skjedde med fangene fra Kozelsk- leiren.

Det var De Forente Sta- ters Kongress som bragte saken frem i dagens lys

POSTEN SKAL FREM

Intil for noen måneder siden kunne postverket være stolt av sin kundeservice.

Under slagordet «POSTEN SKAL FREM» kom brev, aviser og pakker frem i rett tid, - og det vanket smil og kjappe replikker fra trofaste postbud som kom nedlesset med dagens sen- dinger.

Det var den gang.

Tiden går fremover, heter det.

For postverket er det annerledes.

Der står den stille.

Bom stille.

Alt står stille.

Postbudene smiler ikke lenger. Hvis de i det hele tatt kommer. Post rotes bort, og det tar dager og ofte uker før den kommer til rette igjen - bortglemt i en eller annen postfilial.

Det er dette som kalles fremskritt.

NEI, la oss for all del ikke legge skylden på postfunksjonærene. De yter mer enn noen av oss begriper. For en beskjeden lønn må de i til- legg til egne oppgaver også fyller hullene etter de hundreder av oppsagte kolleger, - en belast- ning som gir øket sykefravær, misnøye og for- tvilelse. La derfor ikke sinnet gå ut over funksjo- nærene neste gang du besøker postkontoret, hvor bare to av åtte luker er åpne, og det tar timen for å hente et rekomandert brev.

Vend deg istedet til våre politikere, og også til den sørgerlige svake postledelse, som er rette ansvarlige for sammenbruddet i norsk postve- sen.

Hvorfor vi skriver dette akkurat nå? Fordi FOLK OG LAND selv er rammet.

Forrige nummer av avisen var tre uker forsin- ket på grunn av «fremskrittet» i postverket.

igjen. En spesial-komité av fangene vil kanskje aldri nedsatt av Representantenes bli sikkert fastslått, men fle- Hus forhørte omtrent 200 re indisier og noen beviser personer og studerte de tyder på at mennene ble dokumentariske beviser i myrdet fordi de ikke var 1951-52 og kom enstemmig mottakelige for indoktrine- til det resultat at det var ring og fordi de tilhørte Sovjets hemmelige politi Polens militære og akade- som hadde utført henrettel- minske elite, noe som ifølge sene, og komitéen anbefalte de daværende Sovjet-myn- at det skulle søkes truffet digheters oppfatning auto- juridiske forføyninger mot matisk gjorde dem til fien- dern av Sovjet. ●

Motivet for utryddelsen

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Adresse: POSTBOKS 3239 ELISENBERG, 0208 OSLO

**HJELPEORGANISASJONEN
FOR KRIGSSKADEDE**

FRONTKJEMPERE OG FALNES EFTERLATTE

Postboks 1407 Vika, 0115 Oslo
Postgiro 0806 5180708

Hjelp oss å hjelpe

Med dette nummer av avisen følger en *postiroblankett* til Hjel- peorganisasjonen for krigsskadede som vi så inntrengende vi kan, ber deg om å benytte.

Nepe noen i vår generasjon her i landet har deltatt i harde- re kamper og med større tap enn våre krigsfrivillige på øst- fronten.

De som er blitt invalidisert og som noen vil si; helsemessig ødelagt for livet, har det ikke lett. Ikke minst fordi de er uteluk- ket fra den offisielle omsorg som ellers blir krigsinvalidert til del.

Det som det først og fremst gjelder er å gjøre det litt lettere for dem som ble hardest rammet.

Vi er meget takknemlige og glade for den solidaritet og omsorg som dette blads lesere alltid har vist. Den støtte som er blitt ytet er av større betydning enn vi til vanlig forestiller oss og takknemligheten er stor.

Problemet vårt er allikevel, vi må si det rett ut:

Vi får gjort så alt, alt for lite fordi våre midler er små.

Vi appellerer derfor til hver enkelt: Vær med oss å hjelpe. Benytt den medfølgende postgiroblankett.

På forhånd: **Hjertelig takk!**

Amund Enger

Oslo, april 1998
Eivind Saxlund